

Ida Mielityinen

1.11.2019

Dnro 094/62/2019

Sosiaali- ja terveysministeriö
kirjaamo@stm.fi
kirsi.paivansalo@stm.fi

Lausuntopyyntönnö 30.9.2019/Dnro STM/2505/2019, STM064:00/2019

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi aikuiskoulutusetuuksista annetun lain muuttamisesta

Akava lausuu kunnioittavasti seuraavaa:

Akava kannattaa uudistuksen päätavoitteita. Uudistus tekee osa-aikaisesta opiskelusta kannattavampaa ja parantaa näin työllisyyttä sekä nostaa toivottavasti myös uusia ryhmiä tuen käytön piiriin. Järjestöt arvioivat, että uudistuksen työllisyysvaikutus voidaan laskea tuhansissa. On myös hyvä, että vähäisempi opiskelu ei kuluta koko tukikuukautta.

Akava pitää valitettavana, että uudistukselta edellytettiin tiukkaa kustannusneutraaliutta. Vaatimus tarkoitti, että uudistus laskee täysiaikaisen tuen määrää tyypillisissä akavalaisissa ryhmissä. 57 prosentilla nykyisistä etuudensaajista tuki supistuu alle 100 euroa kuukaudessa. Vajaalla 40 prosentilla tuki supistuu yli 100 eurolla kuukaudessa.

Tukea uudistettaessa on tunnistettu aikuiskoulutuksen kasautumisen problematiikka. Tulisi kuitenkin muistaa, ettei jatkuvan oppimisen haasteita ratkaista estämällä nyt kouluttautuvia kouluttautumasta vaan nostamalla uusia ryhmiä koulutuksen ja muun systemaattisen osaamisen kehittämisen piiriin. Työttömyyttä ennaltaehkäistään parhaiten osaamista kehittämällä ennakoivasti ja työttömyysturvamenoja tulisikin kohdistaa nykyistä enemmän juuri ennakoiviin toimiin.

Paine omaehtoiseen osaamisen kehittämiseen on suuri kaikilla sektoreilla. Työnantajien tukemaan henkilöstökoulutukseen osallistuvien osuus on laskenut 2010-luvulla (lähde: aikuiskoulutustutkimus).

Omaehtoiseen opiskeluun saatavaa aikuiskoulutustukea käyttävät erityisesti julkisella sektorilla työskentelevät ja naiset. Useat julkisen sektorin työtehtävät on suojattu kelpoisuusvaatimuksilla ja eteneminen uusiin tehtäviin edellyttää muodollista kouluttautumista. Koulutukseen käytetyt resurssit – niin aika, tuki kuin rahatkin – ovat vähentyneet viime vuosina. Samaa viestiä kertovat sekä kansalliset tutkimukset että

Ida Mielityinen

1.11.2019

Dnro 094/62/2019

esimerkiksi akavalaisten liittojen selvitykset. Sama tilanne on niin terveydenhuollon, opetusalan kuin sosiaalitoimenkin henkilöstöllä. Mikäli yksilö siis haluaa osaamisensa kehittämistä ja uralla etenemistä, ainoaksi vaihtoehdoksi jää usein omaehtoinen opiskelu.

Sekä kansallisista että kansainvälisistä tutkimuksista ja kokemuksista tiedetään, että pelkät taloudelliset kannusteet eivät tehokkaasti edistä matalan koulutustaustan omaavia ja vähän kouluttautuvia koulutuksen piiriin. Akava toivookin, että hallitus tukee työmarkkinajärjestöjen aloitteesta tehtyä uudistusta luomalla työpaikkatasolle kouluttautumista tukevia toimia. Uudistus tarjoaa myös erinomaisen mahdollisuuden liittää uudistukseen koeasetelmiin perustuva tutkimus.

Uudistus paljastaa vanhentuneen opintovapaalain ongelmat. Lain uudistustyö on käynnistettävä välittömästi, jotta laki palvelee myös uudistuneen aikuiskoulutustuen tavoitteita. Lain on mahdollistettava nykyistä paremmin koulutuksen ja työn limittyminen.

Akava ry

Sture Fjäder
puheenjohtaja

Pekka Piispanen
johtaja